

32. ПРОБЛЕМИ ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Л.В. Момот, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

В умовах ринкової економіки система довгострокового кредитування наповнюється новим змістом, тому необхідно враховувати її специфіку при впровадженні нових або наявних технологій кредитування.

Довгостроковий банківський кредит в широкому розумінні це зобов'язання підприємства перед кредитною установою (банком), які повинні погашатися протягом терміну, що перевищує один рік з дати складання балансу, а також пролонговані короткострокові кредити (позички), які перейшли до складу довгострокових.

Довгострокові кредити залучаються підприємствами в основному для фінансування довгострокових активів, зокрема основних засобів (їх придбання, реконструкція, модернізація), нового будівництва, інших видів необоротних активів, а також окремих видів оборотних активів, в яких кошти заморожуються на тривалий період.

Підприємствам, які не мають або мають недостатньо коштів для розвитку соціальної інфраструктури чи розвитку виробництва, банки надають довгострокові інвестиційні кредити, або їх ще називають довгостроковим кредитуванням капітальних вкладень.

Покращити інвестиційно-інноваційний клімат у державі можна шляхом забезпечення вливання необхідної маси довгострокових ресурсів в економіку.

Для ефективного використання довгострокового банківського кредитування виділимо основні принципи ведення кредитування: принцип цільового характеру вже використовується у виробничій (раніше тільки у соціальній) сфері; строковість та поворотність залежать від тривалості оборотного капіталу в малому підприємстві.

Така специфіка передбачає здійснення банком контролю за цільовим використанням позичальником наданого йому кредиту; узгодження термінів кредитування на самому початку кредитних відносин банку з позичальником; принцип поворотності говорить про своєчасне погашення кредиту за рахунок прибутку від прокредитованого проекту. Принцип забезпеченості тісно пов'язаний з принципом платності, тому що є додатковим засобом гарантії не тільки повернення власне кредиту, але й плати за його користування. Банку перед тим як остаточно визначитися з забезпеченням кредиту необхідно звернути увагу на конкурентоспроможність позичальника в майбутньому, в тому числі, на окупність та прибутковість об'єкта, що кредитується.

Головними джерелами ресурсів для довгострокового кредиту виступають залучені банком ресурси, власні кошти банку чи державні кошти. Кредит в інвестиційну діяльність отримують кредитоспроможні позичальники, на основі подання такого пакету документів: кредитної заяви; нотаріально завірених установчих документів; бізнес-плану чи техніко-економічного обґрунтування одержання кредиту; документів, що засвідчують наявність забезпечення; розрахунку строку окупності та рентабельності об'єкта кредитування; проектно-кошторисної документації, затвердженої в установленому порядку; розрахунку потреби у кредиті (потреба визначається як різниця між кошторисною вартістю здійснення кредитного проекту та власними коштами позичальника, які направляються на цей проект); фінансових звітів.

На основі цього пакету документів банк здійснює оцінку кредитоспроможності позичальника і попередню інженерно-економічну експертизу проекту. Також визначається доцільність надання кредиту і економічну ефективність кредиту, цю роботу здійснюють спеціалісти банку. Вони також визначають потребу довгострокового кредитування визначаючи повну вартість витрат на впровадження певних заходів за умови, що кредит виступає єдиним джерелом фінансування проекту, або різницею між вартістю витрат і власними коштами позичальника, якщо є інші джерела фінансування проекту.

Основні економічні та організаційні заходи щодо нарощування обсягів довгострокового кредитування в Україні слід здійснювати за такими напрямками: стимулювання розвитку довгострокового банківського кредитування; забезпечення правового захисту банків у їх взаємовідносинах із клієнтами; вдосконалення системи управління ризиками банків; підвищення ефективності банківського моніторингу та ін.; покращити регулятивну базу, в тому числі закони, які захищають права кредиторів.

Для створення в Україні цілісної системи довгострокового кредитування треба здійснити ряд заходів, у тому числі:

- завершити розробку та прийняти нові нормативно-правові акти, що визначають порядок довгострокового кредитування житлового будівництва і придбання житла;
- створити органи управління системою довгострокового кредитування на загальнодержавному і регіональному рівнях;

- з метою ефективного сприяння залученню фінансових коштів, у тому числі іноземних інвестицій, і забезпечення реалізації інвестиційних проєктів, що мають пріоритетне значення для національної економіки, створити в Україні регіональні інвестиційні центри та загальнодержавний Центр проєктного фінансування;
- ввести обов'язкове страхування операцій із власністю;
- прийняти постанови органів влади України про порядок та умови виплати державних житлових субсидій;
- забезпечити швидкий розгляд судових справ, пов'язаних із неповерненням довгострокових кредитів;
- налагодити співпрацю та стабільне функціонування ринку нерухомості, вторинного ринку заставних, ринку земельних ділянок під забудову.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України № 187 від 27.02.2013 року «Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки» — Електронний ресурс — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013>.
2. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні / О.Д. Вовчак. — Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2005. — 544 с.
4. Кунцевич В.О. Аналіз сучасного методологічного забезпечення оцінки ризиків, пов'язаних із кредитуванням підприємств // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — №11. — С.80-85.
5. Рисін В.В. Залучення заощаджень населення фінансовими посередниками: монографія / В.В. Рисін. — Львів: ЛБІ НБУ, 2005. — 213 с.
7. Основні показники діяльності банків України // Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
8. Гайдай І.Ю., Коваленко К.В. Довгострокове банківське кредитування як спосіб фінансування економічного росту. — Донецьк, Вісник Донецького університету економіки і права, № 1, 2013р. — с. 140-145.